

# DEBRECEN- N.VÁRADI ÉRTESTÍTŐ.

Szombat Sept. 11-én 1852.



2-ik félév, 10-dik évfolyam.


Adás-vevés 's mindenféle hirdetésekkel, vegyes hírekkel hetenkint megjelenik.  
Félévi előfizetés helyben 1 ft. 40 kr. — postán bár hová 2 ft. 30 kr. p. p. — Előfizethetni mindkét városi tudakozó intézetben.  
Egy példány ára 4 kr. p. p.

(D. 164.) **A Debreceni** (1. 2.)

**István Gözhengermalmi társulat,**  
közelebb elmúlt rendes elnöke néhai Radl József ur helyett más elnök választást határozván, e' végetti közgyűlés határnapjául folyó 1852-ik év szeptember hó 19-két oly módon tűzi ki: hogy e' nap délelőtti 10 óráján a' Fehérlő című vendéglőnél szállásoló polgári Casino teremében tartandó közgyűlésre a' helybeli részvényesek részökre személyszerént kézbesített — a' vidékiek pedig posta útján megküldött szavazási íveiket lepecsételve bemutatassák 's illetőleg beküldjék. — Kelt az 1852-ik év szeptember 5-én tartott közgyűlésből.

Kiadta Szilágyi Lajos m.k.  
társulati jegyző.

(D. 161.) **Eladó kertí szőlő.** (1.)

 A' Liba kertben az ujj osztáson, a' Vén kert felől nagytiszteletű Erdei József ur és t. Koos Imre az szomszédságában, 2 nyilas palánt termő szőlő nagy számu nemes fajú gyümölcs földdel, gyepűje deszkakerítéssel, minden órán elad. Értekezhetni a' tulajdonossal hatvanutcai kapunál, jobbra második ház, éppen a' szegleten levő kovácsműhely mellett 3407-ik sz. a. házban.

(D. 162.) **Bérbeadó vendégfogadó**

Az e' folyó szeptember hónap 5-én bérbeadás végett árverelt Sámsoni nagy vendégfogadó ugyanezen hó 20-ik napján délelőtti 9 órakor a' Sámsoni helység házánál ujjlag fogvány árvereltetni: a' bérteni kívánók elegendő bánatpénzzel szívesen elváratnak.

Kelt Debrecenben szeptember 10-én 1852.

(1. 2.) Az árvereltető küldöttség.

(V. 138.) **Haszonbérlet.** (1. 2.)

Árverés útján haszonbérbe adandó a' Szalárdi vizimalom, Szalárd, Almás, Szarkó és Fegyvernek helységében a' kir. kisebb haszonvételek és birt. jog. Az árverés tartatni fog Szalárdon folyó 1852. sept. 28-án a' Tisztartói szálláson.

## DÁVIDHÁZY IMRE Könyvkötő és Disművész.

Tisztelettel ajánlja magát a' helybeli 's vidéki t. c. közönség figyelmébe. — Készít megrendelésre a' legujabb izlés szerent mindenféle Könyv-'s Disműveket a' legjutányosabb áron.

 Lakása Debrecenben Sasutca 15. sz. a., a' Városistállója mellett.

(D. 163.) **Árverendők.** (1. 2.)

Sz. k. Debrecen város részéről most folyó 1852-ik évi szeptember 26-ik napján reggeli 10 órakor Sámson helysége házánál tartandó nyílt árverés útján folyó évi november 1-ső napjától kezdve 3 egymást követő évekre haszonbérbe fognak adatni, együttvéve, vagy a' bérteni kívánók kívánatahoz képest külön külön.

1) A' nevezett városnak, Sámsoni udvarháza utánna levő 101 hold 's 308 □ öll szántó és kaszáló földjével együtt.

2) Ugyanott a' majorsági dűlőben 609 hold 's 1019 □ öll majorsági szántó és kaszáló földje.

3) Az arokétri dűlőben 22 1/2 hold szántó földje. A' feltételek Debrecenben a' városházánál, Sámsonban a' helység házánál megtekinthetők.

Ugyanakkor a' Tóldási dűlőben a' 185-dik és 83-ik tag földben levő 126 szál tölgyfa árverésen el fog adattatni szál szám szerint.

Kelt Debrecenben szeptember 10-én 1852.

Az árvereltető küldöttség.

(D. 165.) **A' Savóskuti vendégfogadó**

folyó szeptember hó 20-án reggeli 9 órakor, a' Város Gazdái hivatal szobájába tartandó közönségsé árverésen, haszonbérbe adandó leszen, az árveréshez járulni kívánók kellő biztosítéki bánatpénzzel ellátva megjelenni felkéretnek. — Debrecen szeptember 7-én 1852. (1. 2.)

(D. 160.) **Korcsmáltatás, (1.)**

**halászat- és rév-jövedelmei árverése.**

A' Cseghéi nagy méltóságú 's méltóságos uraságokat közösen illető királyi kisebb haszonvételek, jelesen a' közös korcsmáltatás, halászat- és rév-jövedelmei, valamint azon uraságok egyikét vagy másikat, eddig is külön illetett korcsmároltatási és halásznati jövedelmet is, f. e. sept. 19-kén délcéltől 8 órakor Cseghé község tanácsházánál tartandó árverés útján három egymás után következő évekre, haszonbérbe fognak adatni. — Mely árverésre a' bérteni kívánók oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy magukat ölszáz ezüst forint bánatpénzzel ellátni kötelesek, a' leendő haszonbérő pedig, egy évi bérleti summának feléréséig, a' szerződés aláírásakor, előlegesen letenni tartozni fog. — Cseghé augusztus 30-án 1852.

A' fentisztelet n. mélt. 's mélt. uraságok gazdasági tiszttsége.

(V. 134.) **Hirdetés. (1. 3.)**

Miszerint közönségesse tétetik, miként folyó év szeptember hó 27-én délcéltől 9 órakor tartandó árverés alkalmával, folyó évi november 1-ső napjától számítandó 3 évre, NVárad városnak következő javadalmi adódnak haszonbérbe u. m.

1-ör. NVáradon a' várost illető hőméretési jog.

2-or. A' Várad-Olaszi részen a' Püspökibe vezető ország uton levő köhid melletti lak, és bérház.

3-or. Ugyan ez alkalommal árlejtes fog tartatni a' város, és helybeli latin szertartású l. káptalan között közös vízialomnak, a' már megállapított terv szerinti fölépítése irányában.

A' kik tehát a' fent megirt javadalmak közül, egyikét vagy másikat kibérteni szándékoznak, vagy a' malom építésre vállalkozni kívánának, a' fentebb megirt időben és helyen bánatpénzzel, jelesen az 1-ső pont alattira 40 pengő; — a' 2-ik pont alattira 60 pengő; — a' malom építésre nézve pedig 200 pengő forinttal felkészülve megjelenni sziveskedjenek. — A' feltételeket addig is, az alólírtnál meglehet tudni. Kelt NVárad aug. 31. 1852.

Hajdu Ferenc m. k.

NVárad város számvevője.

(V. 136.) **Jószág eladás. (1. 3.)**

Váncsod helységében egy 68 köblös tagosított első osztályú föld, 3 köblös belső telek két vékás kerti föld,  $\frac{3}{20}$  rész uri regale, és bizonytalan közös regaléból álló rész birtok minden órán szabad kézből örök áron eladó. Értekezhetni felőle ügy. Szász Károlynál VOlaszai országot 37-ik szám alatt.


(V. 133.) **Bérbeadó vízi-malom. (1.)**

Dél-Bihar megyében, a' NVárad-Kolozsvári ut mentén, NVáradtól egy kis állomásra Szabolcs helység határán az ország uttól mintegy 30 ölnyire eső, és a' körös folyamból vezetett csatornán épített közbirtokossági közös vízi-malom 4 köre — kedvező feltételek mellett f. évi szeptember 19-kén több évekre haszonbérbe adandó. A' szerződés pontjai Mező-Telegden t. Miskolcy György — NVárad-Olasziban apácutca 379. sz. a. t. Bölöny Albert közbirtokos uraknál fent kitett napig bár mikor megtekinthetők.

(V. 137.) **Sonnenfeld József (1. 3.) Nagy-Váradon,**

a' város összes műkedvelőinek, szükség érzetéből eredt, óhajátást véli teljesíteni, miúgy kereskedését egy rendezi, hogy az jövőben „Rózsavölgyi és társa” valamint „Glögl F. S. mások” zeneműveinek bizományinak helye legyen, 's hogy általában minden zeneműnek megrendelését elfogadva, azok gyors és pontos meghozatalával szolgáljon.

Egyszersmind van szerencséje a' l. c. közönséget tisztelettel figyelmeztetni arra, hogy Bécsből, a' napokban érkezve, válogatott és nagy mennyiségű mű-, dísz- és divat-cikkkel látta el bölljít.

 Böltja VOlaszban a' Casinóval szembe.

(V. 132.) **Árverési hirdetés. (2. 2.)**



Botollo János csödtömege választmánya részéről ezenell közhírré tétetik, miszerint az ezen csödtömeghez tartozó, 's a' Dél-Bihar megyében fekvő Fancsikai birtok; u. m. uradalmi lakkház, szántó 's kaszálló földek; a' kijelelendő erdő részben szabad mész égetés f. évi szeptember 13-dik napján, egy évre, a' helyszínen közárverés útján haszonbérbe fog adatni — mely árverés feltételei addig is alólírtnál megtekinthetők. Kelt VOlasziban augusztus 22-én 1852.

Szokoly Tamás választm. tag.

(D. 158.) **Árverendő juhok. (2. 3.)**



Néház özvegy Kecskés Jánosné asszony végrendelete folytán 422 darab maggyar Juh, melyek közül 60 darab kos bárány, — 70 darab jerke bárány — 12 darab mag-kos — 280 darab anya juh — folyó 1852-dik évi Szeptember 27-kén délutáni 3 órakor közárverésen fognak eladani, a' debreceni országos juh vásár helyén.

Kelt Debrecenben 1852. szeptember 2-án.

Dalmi Károly  
mint végrehajtó h. járásbíró.

(D. 154.) **Bérbeadandó** (2. 3.)

## MAJORSÁGI PUSZTA.

A' Debrecen kertületi cs. kir. pénzügy Igazgatóság részéről ezennel közhírré tételik, miszerint a p.-ladányi uradalomhoz tartozó nagy makkodú majorsági puszta, mely 3271<sup>270</sup>/<sub>1200</sub> holdból 's több gazdasági épületekből áll, f. évi szeptember 27-én reggeli 9 órakor a' p.-ladányi uradalmi tisztartósnágnál tartandó nyilvános árverés utján 1853. május 1-től számitandó hat egymásutání évekre haszonbérbe adatni fog. — Bérlelni szándékoztóktól 175 pengő forint bánatpénz igényeltetik. — A' szerződésí feltételek betekülhetők a' Debreceni kerületi pénzügy Igazgatóságnál, és a' p.-ladányi tisztartósnágnál.

Debrecen augusztus 29-én 1852.

(D. 152.) **Eladók** (2. 3.)

1. **Több mázsa vaspléhek:** házfedélről lekerült, de még jól használhatók. —
2. **Üveg ablakok:** veteményes melegágyakra valók, — utasítást ad a' tudakozó intézet.
3. 750 holdból álló tagosított **pusztai birtok**, rajta levő épületekkel és erdővel együtt, Debrecentől 2 mérföldnyi távolságra, — minden órán eladó. Eziránt értekezhetni Debrecenben ügyvéd t. Márton Lajos ural.

(V. 131.) **Makktermés.** (2. 2.)

A' Lugosi uradalomhoz tartozó Kövesd és Tankafalva, vagy is Cigányfalvai erdőségben, ez évi Makktermés szeptember 20-án délutáni 3 órakor a' Cigányfalvai erdész lakában árverés utján el fog adatni, bánatpénz 150 pforint.

(V. 122.) **Eladó ház.** (3. 3.)

Szent-János utcában egy jó karban levő cserepes ház, több alkalommal ellátva, minden órán eladó.

ugyszinte:

### Ó-szilva pálinka

mintegy 300 kis cseber — finom — 's tiszta, hordó nélkül 16, hordóval 17 pftért eladó. — Mindkettő iránt értekezhetni a' tudakozó intézetben.

(D. 150.) **Eladó kertí szőlő**

Debrecen ugynevezett Böldogfalvi kertben 2 nyílas jó karban levő szőlő — számos jófajú gyümölcsfákkal, jó pajtlával, szüretelő edényekkel ellátva, minden órán eladó. Értekezhetni a' tud. int.

(V. 133.) **Eladó butorok.** (2. 2.)

Várad-Váralján 16-dik szám alatti háznál különféle butorok e' folyó hó 20-án reggeli 9 órakor dob szó mellett elárvereltetnek.

(D. 157.) **Árverendó szőlő** (2.)

Volt Nagy-Kágyai lakos Németh Józsefnek a' Nagy-Kágyai hegyen levő tiz nyílas szőlője hozzártatózó épületekkel és szerekkel folyó hó 15-dik napján a' helyszínén, a' venni szándékoztók határozó kívánata szerint, vagy egy tagban, vagy részekre szakgatva árverés utján eladandó.

A' csődítömeg választmányá.

A' „Magyar Hírlap” 861-ik számában következő Debrecenre nézve érdekes tudósítást is illetőleg műismertetést olvasunk:

Debrecen augusztus 25. Ezidei ugynevezett lörcinsvárunk, mely városunkat egypár hétre nagyszámú idegenekkel népesíté meg, e' napokban elmúlt, 's róla mint vásárról mitsem szólunk, hanem szólnak igenis mint oly alkalomról, melylyel orlai Petrics Soma festő-művész hazánkía hét havi köztünk mulatása alatt festett 30 's egynehány arcképeit, és Münchenből lehozott 's mult évi országos műkiállításunkban felállítva volt „II-ik Lajos király hullájának feltaláltatását ábrázoló történeti e' nagy festményét” — barátai és ismerőri ösztönzésére közszemlére bocsátván. Közönségünknek bemutatá. Több izben meglátogatók mi is az illető kiállítást 's barátaink 's mindkét nembeli ismerőink megszólalásig hűn talált arcképeinek szemlélese által elegendő alkalmunk volt meggyőződni derék hazánkía. művészí tehetségéről; különösen megragadott bennünket 's emelte meggyőződéssünket „II. Lajos hullájának feltaláltatását ábrázoló festménye.” 'S e' jeles történeti mű megérdemli, hogy kissé megállapodjunk mellette, 's annyival inkább, mint eddigelő mi magyarok minélkevésb. kivált magyar művész által festett, magyar történeti művel dicsekedhetünk. Igen! 's történeti festészet mezeje nálunk nagyobb parlagon hever. Miért? talán nincsenek ennek művelésére hivatott tehetségeink? De hogy nincsenek! hisz Magyarhon a' művészet bármely ágára szült 's kétségkívül ezután is szülned ragyogó tehetségeket. Vagy tán semmi dicsőség sincs abban, hogy az ősi nagyság emlékeit a' késő kornak serkentő például 's tisztelés végett átadjuk? Van; hanem nemcsak a' dicsőséggel, de kenyérral is él az ember, 's még a' művész is. Igen! sajnosan tapasztaljuk, hogy midőn a' művész nálunk ily idejét, szellemi és anyagi erejét egyenlően igénybe vevő vállalata vág, azonkívül, hogy a' műbecsérzetet nem ismerő mindennapi lélek legkisebb ösztönnel sem bír annak méltánylására, 's következésképen a' művész pártolására, még gyakran meg is támadtatik műve, mely bár hibákkal is bír, de mindenesetre a' jövendő nagyság jeleit, bizonyosságait is hordja magán, megtámadtatik 's ki-

csinyölőleg becsmérteltetik, minden tekintet nélkül arra, hogy mit várhatni a' művész korától, minden tekintet nélkül arra, hogy egy történeti festmény kiviteléről tömördek nehéz akadályok merülnek fel. 'S így azon mű, mely az ifjú művész által annyi idő, szellemi és anyagi áldozatokon kívül, számtalan nehézségek, akadályok legyőzésével állítottatott elő, 's melyben az ifjú művész előhaladási vágyainak biztosítékát vélte rejteni, a' sora kedvezőtlenységének hagyatik vagy dobatik oda.

A' művészet iránti kötelességünket teljesítjük, ha e' mű becse irányában elismerésünket kifejezzük, 's méltányos bírálatunk által ennek a' közönség emlékeiben föllevevénését eszközöljük.

E' mű azon jelenetet ábrázolja, midőn II-dik Lajos hullája Cselepekak mellett sírdomb alul kiásatván, megmosottan földre tétetik. Mint minden történeti festvényt, ugy ezt is három kellék szempontjából lehet és kell megítelnünk, — 's e' kellékek: 1-ör a' composition-bani teremtő-lélek és jellemkinyomat. 2-ör a' történeti hűség. És végre 3-ör a' kivitel. Az első illetőleg, észintén meg kell vallanunk, hogy itéletünk szerint, e' műben sok költőiséggel párosult compositori lélek van. Nem tagadhatja el ugyanis — ki e' művet gondosan 's átható figyelemmel megvizsgálta — az ebben szembetűnőleg látszó tökélyt, az alakok által alkotott lineák szép egygyé-folyásában, a' nélkül, hogy ezen lineák kiegyesztése kedvéért az eszme létesítése végett egy alak is fölösleges volna. És a' compositio egy másik kelléke, a' hatás, mily jól fokoztatott e' műben az által, hogy az egész csoportozaton előmlő méla fájdalom — mely könnyen egyhangúvá válhatnak — egy rohanó alak által contrastirozva van! A' szenvedélyek rendezése és kinyomata szintén sikerültnek mondható. Cetric — a' komornyik — térdreomlása 's lábsókolásában a' szolgai hűséget, — tetemet betakaró nőben a' nőknek sajátíhoz tartozó gondot és gyöngédséget, — az összeülekező két hölgy-alakban a' feljajduló fájdalom kinyomatát — 's a' mindezek fölött kiemelkedő Sárffy alakjában 's arcában egy messzebb kiható gondot és mély honfiai fájdalmat oly jellemzőleg, oly szenvedélyhíven és természetesen víztükrözve látjuk e' képbén: miként azt a' tárgy nagyságához, méltóságához mérten az ecset hatalmától teremtő erejétől megvárhattuk. Mi a' történeti hűséget illeti, e' végett mindenkit a' históriára utalunk. A' király hullájában egy szépen fejlett erőteljes férfias test ábrázolványára találunk, mint minőnek azt tudós Jászaynk, több történeti források után leírja. (A'

magyar nemzet napjai a' mohácsi zásab után című műve 1-ső köt. 2. lap.) A' király lábának Cetric által a' feltaláláskor történt megcsókolása, — a' király fegyverzetének és ruhájának Cselepekakbani megtalálatalása 's kihozatala, a' még rohadás nélküli hullának megmosataltás utáni letétele; továbbá Sárffy képe és kísérete, végre az a' távolabb ott heverő holttest, mind-mind történeti. (Lásd: Jászay I. köt. 104. 105. 106. lap.) És miután, mint tudjuk, az ütközetet megelőző haditanácsban a' korona Lajos fejére a' harcosok buzdítása végett föltéteztetett (midőn — mint a' történet megjegyzi — a' király még el is halványodott) 's koronával fején nyargalt végig a' csatakész sorok előtt: nagyon hihető, hogy még az ütközet percében is fején, vagy ha nem is, de mindenesetre a' táborban volt az; 's így nem vétett a' művész a' történet ellen, midőn a' király megtalált fegyverzete és ruhái mellé a' koronát is oda rajzolta.

Végre mi a' kivitelét illeti. Bár nem oly ecsettel van is e' mű festve, melyet sok évi gyakorlat vezetett, de mindenesetre oly iparral és reményntnyújtó tehetséggel, mely a' mult évi, új magyar muzeum egyik számának külföldi lapokból átvett sorai szerint Münchenben elismeréssel és méltányos dícsérettel találkozott, — 's e' mű említett lapok által némi tekintetben színezetben is mint sok érteleme és érzéssel dolgozott emellett ki. És ha a' művelt külföld megveztegethellen bírái nem törtek pálcát a' művész tehetsége fölött, sőt annak hosszas gond és studium után producált művert méltányos elismeréssel, kellő buzdítással fogadták: mennyivel inkább ezt kell nekünk tenünk magyaroknak honfíarsunk irányában, hazánkban — oly hazában, hol a' festőművészet még bölcsőjében van.

Mi üdvözöljük Orlai urat a' történeti festészet terén; haladjon előre e' pályán, melyen hivatását 's erejét eddig is szép eredménnyel bizonyította be.  
Orbán Pető.

Piaciár, váltó gar.	Debrecen	N. Váradi	Miskolc
	sept. 7. középar	sept. 1. középar	sept. 1. középar
Köböl			
Tiszta buza . . . . .	303	325	380
Kétszeres . . . . .	250	250	315
Rozs . . . . .	230	190	270
Árpa . . . . .	170	125	240
Zab . . . . .	140	105	120
Tengeri . . . . .	270	265	160
Köles . . . . .	260	—	—
Köles kása . . . . .	480	560	390
Szalonna mázsa . . . . .	72—75 fr.	68 fr.	78 fr.